

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rótt minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetéseket minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetnek. A
beíratásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámitatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, november 13. 1860.

40. szám.

Harmadik évi folyam.

Magyarok Csehországban.

A jozsefvárosi sáncok közül
Mifő hangok törnek elé,
Az idegen léghört kerülve
Egyenesen az ég felé?
Rabmagyarok a Tisza melől
Éneklük sebhedt sziveikből:
Mig a világ napja tart
Isten áldd meg a magyart!

Gyorsan röpül el a futó év
Szabad ember feje felett,
Mig a fogoly bizonytalanul
Számlálgatja a perceket;
Kétség s reménynek gyilkos láza
Lelkét s testét összerázza;
De enyhülve fölsóhajt:
Isten áldd meg a magyart!

Föltünnek lelke tükörében
A családkör angyalképei;
Kiktől az éj elszakasztotta,
Ifju nője, szép gyermekei
E kép láttára meg — megdobban
Szive, vére s mindig jobban — jobban
Megujítja a sóhajt:
Isten áldd meg a magyart!

Nagy szenvedés nem sujtja le
Szilárdan áll mint a kőszál,
Rendületlen marad honához
Várjon rá élet vagy halál,
Hölgye karján békén kimulva
Vagy a sáncokban elrothadva,
Végsőt e szókkal sóhajt:
Isten áldd meg a magyart!

Tury Sámuel.

A zsidó-kérdés hazánkban.

III.

A Thalmud befolyásának részletes és történeti elemzése köteteket vehetne igénybe, miután minden felekezet hiveinek magánéletére beszokott folyni azok vallási törvénye, annál inkább pedig a zsidókéra, kiknek ez polgári szabályait is tartalmazza.

Mint megelőzőtt jegyzeteinkből látszik, az erkölcsök tisztasága és a szellem nemesítésére irányzott sok józan és szép tanítást tartalmaz a Thalmud, s miután a törvények tanulmányozását hiveinek kötelességévé teszi, ezen törvények pedig a tudományok majd minden ágaiba bevágnak, mint különösen a jogelméletbe s ez által közvetve a bölcsészetbe: természetes következtetésünk lön, hogy a szellemi munkásság és műveltség oly időszakokban is táplálatot talált a zsidóság kebelében, mikben ez a keresztények részéről elhanyagoltan hevert. Tevékenyebb szellemek t. i. a Thalmud által a törvények alapja, oka és jelentése fölötti beható elmélkedésre nógattatva, miután annak magyarázatai őket ki nem elégíthették, a bölcséletre s nyomról nyomra egyéb tudományok művelésére is készítettettek. Oly kedvező körülmények közt aztán, midőn a szellem külkényszerek nyomása alatt el nem csenevészett, meglepő következményei voltak ennek, a mint hogy a mór uralkodás alatt virágzó boldog szabadság korfériai Spanyolországban, mint Maimonides, Ibn Efra sat. egész Europa számára a valódi tudomány közvetítőiként díszlenek, — mert ily szellemek megszűnnek hitsorsosaik kizáró körébe szorítottak maradni. Többnyire a polgári haza nyelvén irt munkáik lángesze ezernyi szellemben gyujta világot Spanyol-, Frank- és Olaszországban, mint Hollandiában, hova különösen a mór uralmat követő üldöztetések elől menekültek volt, élesztve bennük a tudományok iránti szeretetet. Ha nem is egyedüli, de bizonyosan egyik oka volt a pyrenaei félszigetről történt elűzetésüknek, hogy a nép vakságára támaszkodó papok féltek, nehogy a felvilágosultság szelleme a keresztényekre is átragadjon a művelt zsidókról. Azon itészeti szellem, mely körükben fölmerült, s mely Spinoza által a bölcsélet és bibliai itészetre a legujabb időkig irányadólag folyt be, az inquisitói célszatoknak nagyon utjában állott.

Azonban ésszerűleg még sem állithatm. hogy azon

szelleműs férfiak munkái és vívmányai a Thalmud tanainak köszönhetőek, — sőt ellenkezőleg nem lehet eléggé csodálni, hogy igyekezetük s kifejlődésükkel ezen egyházi törvénykönyv ügyein annyira keresztül hatolni bírtak. (Habár szinte nem szabad is felednünk éppen Spinoza üldöztetését hitfelei részéről.)

Nézetünk szerint a Thalmud hibái határozottan túlszárnyalják annak előnyeit. Szertartásos szigorú szabványai szükségkép lenyűgözik és elsötétítik mértéktelen rendszerükkel az ember egész életét, a minthogy erőltetett, elferdített, nem ritkán esztelen értelmezései által majd másfél ezredéven keresztül annyi millió ember engedé magát mint járszalagon báb és gép módjára vezetett, s tulfeszített fenyegetései előtt meghunyászkodva lelke született szabadakaróját megsemmisíteni. A zsidók polgári elkülönített élete is a Thalmud következménye, és határozottan mondhatni, saját hivei iránti legrosszabb akaratu bünci közé tartozik, mert habár ennek célzatát az ősi mósestörvények közt fellelhetni, de ezen valláskönyv által fokoztatott az mégis tetőpontjára. Nem tagadhatni, hogy Izrael népének szétoszlása, s az ennek következtében meglazult ragaszkodás az ősi szokások, valamint vallás iránt, sarkalva még a keresztények által követett s az erőszakossággal határos térítési szenvedélytől: alaposan költék fel a nép véneiben és vallási főnökeiben azon félelmet, hogy az őshittől a szétmállott és különféle elemek, mint törvények behatása alá került nép el fog szakadozni, minek megelőzésére ékelték össze a thalmudisták azon tulzónál tulzobb, nyügzőnél nyügzőbb s népüknek mint nemzeti töredéknek is elkülönzésére célzott törvényhalmazt. Igaz, hogy ezen célzatok nem leendettek létesíthetők, ha éppen ugyanaz időben a keresztények vakbuzgalma szenvedélyes papjaik által élesítve szintén a zsidók eltasztásán nem működött volna; de tény, hogy nem tőlük indult ki a zárkozás, hanem a zsidóktól. A vége mégis az lett, hogy a zsidóság külön szektát képezett, sőt majdnem mondhatni, külön államot az országok beljében, miután sok helyütt még külön törvényhatósága is volt; — s innét kezdődik az ő visszás viszonyuk, hogy irányzataik, polgári foglalkozásaik, társadalmi állásuk, tehát mindenük az őket kebelző országok különbeni viszonyival homlokegyenesti ellenmondást képezett, s azon népekkel, melyekkel keveredve éltek, öszhangzani nem bírtak.

Tudják és felfogják ennek hátrányos voltát ők nagyon jól, s újabb időkben sok eszközökkel kezdenek arra hatni, hogy e helytelen visszasság eltűnjék, de ha komoly pillanatot vetnek a Thalmudba, mindannyiszor észreveszik, hogy habár ez őket nem gátolja is, az államnak, melynek polgárai, hű és őszintén tevékeny tagjai lehetni, a mennyiből egyházi könyvük egyes helytelen szabványa ismét másik józanabbal ellensúlyoztatik, sőt a polgári törvényeket mint vallásiakat tekinteni és követni parancsolja, — de tagadni sem lehet, hogy ennek ezernyi sajátságai, mikkel hiveit elhalmozza, őket a nyilvános életre, az álladalmi viszonyokban közreműkö-

désre képtelenné teszi, ha magukat annak minden szabványaihoz alkalmazni akarják.

Hasónlóképp állítani lehet, hogy a Thalmud ezernyi parancsolataival a valódi tiszta erkölcsiség kifejlődését gátolja, mennyiben a sok formalitások és törvénycikkek halomsúlyja alatt a jogosság és a jó iránti önkényes vonzalom elfulad, legalább a szertartási szabályok gépies követése által határozottan háttérbe szorítottatik: mert hiszen azok értelme szerint eleget tehetni a vallásnak és elnyerhetni az örök üdvösséget egyedül a külsőségre vonatkozó állapítványok pontos teljesítése által is, a nélkül, hogy a társadalom irányában kényszerülne kötelességeit telyesíteni, az az nemparancsolt jót cselekedni. Ilyféle kielégítése a vallás követelményeinek azonban nem elégítheti ki az álladalom követelményeit: s mindenestre kívánatos, hogy a jogosság, igazság, nemes és jó érzelmek iránti benső vonzalom ébresztése lépjen a gépies törvénykövetés lelketlen szabálya helyébe.

Mit várhat meg tehát a polgári társaság a zsidóktól joggal?

IV.

A polgári társaság nem haladhat előre értelmi és vagyoni virágzásban, az állam nem emelkedhetik beljőlét és kültekintélyben, ha a polgárok, illetőleg alattvalók elegendőképp hiszik betölteni kötelességeiket tartozásaik lerovása és a törvényekbe - nem - ütközés által, részvét nélkül a közügyek, ösztön nélkül az emberiség érdekei ellenében, mert bizonyára nagyon messzejár még az a jó alattvaló példány - képétől, ki adóját rendesen fizeti ugyan, de csakis ennél marad, valamint a jó polgárétól, ki másnak nem vét, de értük sem áldozik. Pedig tudjuk, hogy a zsidóság a legújabb idők egyes kivételei dacára egyetemlegesen vajmi kevés vonásnyival látszott csak messzebb menni passiv erényi határára. Ne tulajdonítsuk pedig e szűkkeblű viseletet a túlnyomóan kereskedelmi életmódnak, mert hiszen a magyar kereskedőség lelkiismeretesen beszolgáltatta osztalékát a haza és emberiség oltárára, s a pénznyereszkedés maga egyedi benső ösztön nélkül nem teszi az embert lelketlenné: hanem helyesebben kell azt tulajdonítani a vallási törvénykönyv évezreden át a népbe átgyökerezett szellemének, mely, mint láttuk, megeléglé a szenvedőleges kötelesség gyakorlatát, az az bűnnek állítja rosztat cselekedni, holott az emberiség szellemének és a polgári kötelekeknek fejlődésével méltán bűnnek bélyegeztetik a mulasztás is, mely a jó cselekvény alkalmát tudva elszalasztja, vagy mi tehetségében állna, csak azért, mert nem parancsoltatik, nem teljesíti. A Thalmud a zsidó erkölcstörvényt azon tételben korlátozza, „mit magadnak nem kívánsz, ne tedd másnak,“ de hisz ez csak a jog törvénye, míg a másik függelék, hogy „mindazt tedd másnak, mit magadnak óhajtnál“ — a jótékonyságot parancsoló törvényekben látszik ugyan képviselve lenni, de sehol elvül kijelölve, pedig így a zsidó nem köteles arra ügyelni.

Mondhaták ugyan a zsidók, hogy a haza nekik ed-

dig csak mostohájuk levén, semmi nemesebb érzelem és ösztön nem kelhetett bennük az áldozatkésztségre, — de ezt sem teljes joggal, ámbár némi szinnel, mert utalhatának a művelt nyogotra, hol érdekekben és érényekben összeolvadának már a néppel. Birják ma már a feltétlen jogegyenlőséget nálunk is, még pedig mielőtt belülről fakadni kellő önreformjokat a kultársadalom viszonyaihoz siettek volna alkalmazni, tehát mielőtt specifice méltókká igyekeztek volna lenni, csupán emberiségi szempontból; de mulaszthatlanul rajtuk most a sor, hogy a hon többi polgáraitól haladás, közérzület, szellemi mint anyagi áldozatkésztségekben el ne maradjanak, hanem velünk közérkölciség s közérdekek tekintetében egygyé olvadjanak.

Köztudomásu dolog, hogy vakbuzgók, nem akarom hinni, hogy túlnyomó számban, de mégis imponáló tömeggel vannak maig e beolvadás ellen, mit éppen a a Thalmudhozi régi rendszerü szigoru ragaszkodás által igyekeznek elérni, mely körülmény elég beszélőleg utal reá, hogy ők maguk a Thalmudnak separatistikus tendenciát tulajdonitnak, s azt látszanak hinni, mintha az emancipatio a Thalmud eltörlését, és Izrael kegyelt népének elenyésztét vonná maga után. Mellözve azt, hogy a Thalmud korlátolását még ugysem kötötte ki egy nép vagy kormány sem az emancipatio megadásának feltételéül, — nem maradhat észrevétlenül, hogy a kor-szellem kihatása és közműveltség felvilágosult irányzatai mindott gyorsabban és erélyesebben nyilvánulnak a zsidóság között, hol ez már részben akarata ellenére is összeleegyítettett a hon polgárai köztömégével, — és a szellemi szemek ezen megnyílása láttatja is vele azon mystikus homályt, melybe eddig saját valláselvei előtte a tanítók patheticus elemzéseivel burkoltattak; látja, hogy nem ugyan ezek sziklái magukat, de a rájuk aggatott túltömő cifrázatokat meg kell tördelnie, ha új jogai viszonzossága által magára róva érzett polgári kötelességeinek megfelelni akar.

Itt van most a válpont harca a zsidóság kebelében, s az egyik párt szenvedélyességgel viszi tovább a maradás csökönösségét, elvetve inkább az emancipatiót, — míg a másik a szabad szellem nyíltságával viszi jobb jövő hitével a haladás zászlóját, megrendítenül szándéka tisztaságában és meggyőződésében, dacára az obscurus rész megkövezési ítéleteinek *).

Az emberiség érdeke kívánja, hogy ezek diadala (a mily bizonyos időjárával) lehető leghamarább bekövetkezzék, s a szent kertjükből elharapózott gyomot kitéphessék: még mindig hatalmas életfajuk erején rágódó mohát letisztithassák: mert lám a keresztények egyedül az evangeliumot tartják vallásuk alapjának, szabadon hagyva minden kornak a fogalmáhozi értelmezést, — miért kelljen éppen a zsidóknak lelkiismeretük szabad

mozgását és szellemük röptét éppen a legsötétebb százdabbeli túlzó rajongók ötletei által megkötniök, midön a vallástant rendező első zsinatjnk oly magasztos nyílt fővel adá a jövő nemzedékek kezébe lelkük szabadságát önhitük szerint. Ezen ős apákat akarják-e hát a zsidók követni, s eredeti hagyományjukat magul tekintve, a régi sallangozott elfacsart értelmezéseket elvetni, s túmányosságuk és műveltségük ihletése által értelmezni azt? — vagy a szellem éltető sugallata helyett a betűhöz rágaszkodni, mely megöl?

Ötötevényi.

(Vége köv.)

A „Kaláka.“

Erdélyi s különösen Csik-Gyergyói népszokás.

Kinek szive a nagy város zajában, a lélekölő szűk falak közt elfásult, ki szabadon kíván föllélegzeni, jöjjön ide, bérchazánk havasai aljára, a gyönyörű, regényes Csik, a kedélyes Gyergyó-országba. A költő szavai szerint a hegyeken „lakoz az arany szabadság,“ s itt valóban érezni fogja, ki tanácsomat követendi, hogy kitágul melle, kellemes érzés, új élet futja át ereit. Higgadt, szívélyes öszök, tüzről pattant, kedves fiatalok, ős magyaros nép ivadékai lakják e bérceket, kedves kis hazánkat keretelő havasok alját, meggedzettek de el nem kérgesedtek az onnan lefelé seprő fuvatag s „Nemere“ behatásaitól.

Sok még itt a kedves ősi szokás, s ezek egyikét — mely legközelebbi mulatásomkor kellemesen meghattott — kísértem leirni. Kis és nagy gazda gyakran szorul meg főkép aratáskor a munkaerő dolgában; képtelen előteremteni a sok munkást; de meg a munkabér, a napszám? ha lelhetne is éppen annyi napszámot, mennyire szüksége van, hogy az isten áldását szépen betakarithassa!?

Ezen a „Kaláka“ segít.

Megfogad a gazda — persze csak is olyant értek, ki egy kis népszerűséggel bir — két-három „nagyaságos“ muzsikus-cigányt, készített jó csomó enni-inni valót, s kora reggelen megindul a „banda“ élén „kalákázni“ a falun végig. Huzza, fujja a két barna atyafi, s innen is, onnan is jön elé a fiatala vénje, ki csak akar s dolgozhat, nemcsak szegény de jómódu ember is. Öszvegyülnek a rögtönzött zászló alá, és vig zene mellett ki a mezőre. Jó reggeli után — mely alatt a gazda egytől máshoz jár s „teszi a szépit,“ öszveállítják a kalákás népet, (néha 70—80—100 ember is gyült) és elosztják a munkát. Nincs itt semmi zaj, semmi váltogatás, civakodás, csak vigság és jóakarát.

Hozzáfog most mindkét fél: a cigány „köszörüli“ magát és gégejét, a kalákások dologra! Huzza, huzza irgalmatlanul a „feteke“ (fekete helyett, erdélyi szójárás) muzsikus, a másik fujja, a harmadik, ez pedig a java, üti a „vad-gordon“-t (rosz brügó, melyet a vastag

*) Folyó évi april hóban a szabadelvtű Dr. Jellinek bécsi rabbi egy nyilvános tárgyalás alkalmával a zsidók közt még élő separatistikus törekvések ellen ejtvén szót, hazatértekor fényes délben a sas-utca és csatorna-part között sűrű közáporral üldözött hitfelei néhány vakbuzgótól.

hurokrai folyvást ütés által taktusba kell tartani) s e mellett vigan, szorgalmasan foly a munka.

Ezalatt a házasszonya készíti a nagy ebédet, s a háziur hosszú póznák segítségével lombos sátrat rög-tönöztet, minél nagyobbat a létszám szerint; üléseket, kantákat készített előre, és — egyszerre itt a dél. Kegyetlen „tuss“t fuj, húz a banda, s gyűlnek az improvizált asztal köré a kalákások. Imádkoznak, (mert e derék népfaj még valóban ájtatos) s azután kiki — ebédhez ül tán? nem — tánchoz lát a fiatalság, s csak ha többszöri „huzza-bá“ (bácsi, bátyó helyett) után belefáradott mindnyája, akkor megy neki az ebédnek. Vig dalok közt mint: „Vigan embör, Jó a gazda“ vagy: „fujd te nekünk, Járjuk aszt münk“ újra táncba sodródik az egész csapat, és így elérkezik az ebéd vége, munkaidő. Estig már most szorgalmasan, oly szorgalmasan megy a munka, hogy tapasztalt gazdák állítása szerint minden egyes kalákás három napszámossal felér; estharang-konduláskor, „uccu rajta“ még egy tánc, szótán haza, vigan, zenc mellett. De most jön a „hadd-elhadd!“ szegény kalákás-nők! A mint beérnek a faluba, ott lesi őket a csintalan fiatalság, és — le-leöntik egy-egy „kártya“ (cseber) vízzel, s evvel — a gazda szépen megköszönve a kalákát — hazatérnek jó vízesen. Néha még jó vacsora és tánc fejezi be az egészet. — Tartsa meg az ég e derék népet egyszerűségében, s maradjon fenn a „kaláka.“

Khern Ede.

Ordaliak, (isteni ítéletek)

Magyarországban 969—1309.

A tudományoknak koronkinti kifejlődése legujabb időkig a dicső viadalok s győzelmek jelképei a párhuzamosított barbar s miveltebb nemzetek fegyveres vívmányainak: míg a mult századok hollószárnyaikkal ellenszegültek mindennek, mi a népek mivelődését kitűzött zászlóval ellenök felzudult — jelen korunk minden zaj nélkül mindig nagyobb s nagyobb tért foglal el a lelkeket homály nyugöztte békóinak felszabadításában, hogy azok eredeti állasukra jutva tisztán érjenek annak zsámolya eleibe, ki őket kiküldé a világba, hogy felséges lényét ne csak az oktan állat, növény és ásvány — de maga mindezeknek királya — az ember is hirdesse! . . . Kitünő e tekintetben a természettudományok érdeme, melyek a sötét idők babonás várait szétrombolták.

Mellözvén némely elöitéleteket, balvéleményeket, melyek mint körjelek egyes embereknél még mindig tulsulylyal birnak, egész nemzeteket érdeklő ilyen ferde ítéletekről akarunk szólni, melyek — hála a felvilágosodás nemtőjének — időnkben tényleg elenyésztek, de az emberi együgyűség megrovására a történet könyvében feljegyezzék. Hogy éppen hazánkat vettük föl vizsgálódásunk tárgyául, ki sem fog megütközni, ki előtt tudvák az angol és

francia ösnépek vallásos szokásai, ezektől szivárgott át nemzetünk rétegeibe az ugynevezett „Viz és tűz által gyakorolt isteni ítélet“.*) Kitonich végszavai „hic tandem cessaverunt duo illa gentilitia iudicia, candentis ferri et ferventis aquae, quibus gens hungara contra id, quod dicitur „noli tentare Dominum Deum tuum“ ab anno 969 quo S. Stephanus Rex natus est usque ad annum 1309 quo Carolus Rex Coronatus est, per annos CCCXL usa est, ut adparet ex antiquo quodam libro intitulato: Ritus explorandae veritatis in dirimendis controversiis, in Sacratio Summi templi Váradensis reperto et recusó Colosvarini anno MDL iam autem prae manibus generosorum Dominorum: Francisci Loránth de Inke et alterius Francisci Nagy-Mihály de Petrócz S. C. R. M. inclytæ Camerae Hungaricae Consiliariorum habito“ sat. sat.

Innen kitetszik, hogy egy olyan könyv létezett, mely a perrendszert magában foglalta; — Martinuzzi György n.-várad püspök e kéziratban foglalt s a váradí Cathedraenak szentélye egyik zugában feltalált munkát 1550 Kolosvárott kinyomatta Bél szerint, ki a „recusus“ szó ellen kikelvén mondja „nem recusó, sed ex manu exarato codice primum eo anno illic editus fuit“ — e könyv György halálával eltűnt; második, Tomka Szászky János által kijavított s jegyzetekkel bővített kiadását Bél Mátyás német-Ujvári hg. Batthyány Lajosnak ajánlotta.

Ugyan ezen kiadást vettük vezérfonalul néhány adatok közlésében. Nagy-Várad volt az isteni ítéletek végrehajtó helye, itt szentelték be az izzó vasat, ide gyűltek a perlekedő felek kétes ügyük eldöntése végett. A százakat felül haladó peres esetekből csak néhányat akarunk megemlíteni a feljebb érintett állításunk bebizonyítására, mily babonás idöket éltek elődeink s mennyivel boldogabb a fiatal nemzedék, mely már viruló éveiben a természet felséges templomába bevezettetvén, oktatik, mint kellessék a legfőbb lényt — az istent felséges műveiben imádni!

Az izzó vasat nem az egyház, hanem a temető kerítése közt élesztett tűzben forgatták, itt kapta fel s itt szorítá markában azt, ki ügyét eldöntetni s igazságának bizonyítékot szolgálni kívánt. — A próbát eszközlendő vas némely egyházi szertartások végbevitelét után (minök: a háromnapí böjt, imádság, a vasnak az oltárra tevése s onnét az egyházi szolgálatot tevő paptól fogóval a helyszínére vitele, a próbálandónak áldoztatása ily kérdés: „Vérem, ment vagy e vádtól, melylyel terhelnek? — s felelet „ment, tiszta vagyok“ között) a vádlottnak kézbesítetett, azonban valamely csalárdság elkerülése végett

*) L. Joan Kitonich in Direct. Jur. Hung. Methodica C. 1, Quaest. n. 4. p. 10 és Quaest. 15. de iudiciario processu e Gallia sub Caroli I. initia petito. Angolországban egy angol kézirat után közli ezen ítéleteket. M Zuer. Boxborn Hist. Univers. edit. Lugd. 1652.

három nappal előbb keze bepolyázva lepecsételtetett s csak így vihette azután kilenc lábnyi hosszú téren az izzó vasat, a vastag bőr a tenyéren rosz jelül vétetett s az így magát bűnösnek érző a templomba menekült, míg a pristald*) a pert eligazította.

Ime néhány példa:

§. II. Yrgolin, Jon nevű helyben lakó ember az ugyan itt lakó Cheka nejét bűbájolásról bevádolta; átvizsgálván az ügyet Gergely, potoki gróf, a pereseket kaboi Tamás pristalddal Váradra küldé izzó vas próbára; — minthogy a nő agg kora öt a vas hordásra képtelennek mutatta, fia Moda küldetett anyja helyett Váradra, ki az izzó vasat sérületlén hordván, felmentetett.

§. XCIII. Bizonyos Péter, két cimboráival: Pál és Henrikkel szövetkezvén, magát Mardeai Márkus rokonának mondá Barona (Baranya V.) megyéből Miklós nádor előtt; Márkus tagadta a rokonságot; Miklós átvizsgálván a dolgot, a pereseket Péter nevű peristaldja által Váradra küldötte. Péter kezét megégette, miért is bűnösnek tartatott.

§. CVI. A királynő telepítvényesei Ujvár megyéből**) panaszt emeltek Sibret és Mihály majoro-saik ellen***) a rosz gazdálkodás végett és hogy a nép elnyomói. Királyi parancs szerint ügyöket Ocyus Bán (tán a machoviai) megvizsgálta, száz tiz marka ezüstöt rendelvén a kárpotlásra s ezzel Péli Ágoston peristaldja által Váradra küldé a peres feleket; de a tiz község vádolói elengedvén a kárpotlandó összeg egy részét kényszeríték a bűnösökét a tiz község terének elhagyására nőstül, gyermekestül, továbbá: hogy Sibret és Mihály a bíró és peristaldnak eleget tegyenek. Ez ügyet végrehajták: Miklós, Endre, Jacón és Eley ugyanazon községek emberei.

§. CCXLXIX. Mátyás és Sorlauda Oród-várbeliek Miklós főesperest és Chanádi kanonokot Endre királytól kinevezett bíró Desidér püspök előtt vádolták Bursorog nevű telkük erőszakos elsajátítása miatt; a vádlott Van fiára, Kelemenre hivatkozott, kitől a telket pénzen megvette. Kelemen ezt nem tagadja, de a telket ismételve örökségének tartja. A bíró Váradra küldé Kelement, hogy a vár-

beliek ellen izzó vasat vigyen, — mivel sérületlen maradt tenyere, az ügy részére döntetett el. (iustificatus est.)*)

Vertler Mátyás.

Külföldi levelek.

I,

PEGLI Genua mellett, augusztus 10-én 1860.

Taval a bódeni tó partján láttuk egymást nyájas olvasó! és ime, most a hajdani ligurok földén, a közép-tenger mellett találkozunk, az olajfák, füge, citrom, narancs, babér és magnoliák hazájában. Ez, még vasutón is nagy ugrás! Azért, a nélkül hogy a közbeeső városokat és tartományokat, mint melyekről már többször történt ezen lapokban is említés, leírni akarnám, csak annyit jegyzek meg, hogy utamat ezen alkalommal Triestnek, az osztrák birodalom elkényesztett gyermekének vevém; innen tengeren mentem a régen ismert Velencébe, hol már mintegy otthonosnak érezvén magamat, gondolóba ülök, és látogatásokat tevék a canal grandén és némely templomokban. Különösen a SS. Giovanni et Paolo egyházat, akárhányszor jöjnek a lagunák városába, soha el nem szoktam mulasztani. Ez mind művészi, mind történeti tekintetben fölötte nevezetes építményi remek szobrok és képek tárháza, és Velence nagy embereinek, minők voltak a Mocenigo, Morosini, Vendramin, Loredan, Marc. Ant. Bragadine, Valier, Cornaro, Venier sat. mausoleuma. Ugy hogy valaki a sok sirkövet, emléksobrot, fölírást látván, azon nyilatkozatra fakadt: hogy szinte kár, miszerint annyi helyet foglalnak el az emberek az ur hajlékában! Egyébiránt mi engem ezen templomban leginkább érdekel és bámulásra kész, azon gyönyörű finom, felülmulhatlan domborművekben áll, melyek a sz. olvasó (Il rosario) kápolnájának oltára körül, fehér márványlapokba vésve, a falakat ékesítik, és némely jeleneteket ábrázolnak az üdvözítő életéből. Ilyen az, midőn az angyal inti sz. Józsefet álmában: „Non laudis spe, sed obsequii gratia, opus suum fatetur, Franciscus Bonazza Venetus“ aláírással; ilyen Jézus bemutatása a templomban, sz. Anna próféta asszony remek arcképével. „Aloysius et Carolus filius Tagliapietra, fecerunt.“ Még is valamennyi között, Canova ítélete szerint is legkitűnőbb Morlaitner műve: Krisztus szónokol az irástudóknak a templomban; hol a hideg márványkő szinte beszélni kezd az emberek ajkain, és csodálatot gerjeszt a csodálkozás fölött; oly híven kifejezi az indulatokat és érzéseket. A ki Velencébe megy, minden esetre első utját a San Marcoba teszi, de a SS. Gi-

* E néven fordul elő a peres feleket kiengesztelő, vagy köztük bíráskodó egyén Sz. László és Kálmán decretumaiban, — Praestaldus pedig II-ik Endrénél; lehet hogy a magyar „perest oldó“ vagy tót „pristogjin, mellé vagy mellette állók“ szóból lett Pristald vagy Praestald, ki a hivatalok minőségéhez képest más és más volt, így a királyi különbözött a püspök bírájától s ezé ismét a Comes Curiae v. Comes Parochialisétól, mint ezt írva találjuk László, Kálmán Endre törvényeikbeiben.

***) Német gyarmatosok Sáros megyében, mely a királyi oklevelekben gyakran fordul elő „Castrum novum“ nevezettel.

****) Tulajdonképp tiz községek előljárói ellen, minő előljárójuk volt 1848 ig a 16 szepesi városoknak. (Királyi Administrator.)

*) Törvénytudósok nem vagyunk, azért szívesen meghajolunk tisztelt ügyvédek előtt, kik e kifejezést „iustificatus est,“ valódi értelmében használni képesebbek.

ovanni et Paolot el ne mulasztja; valamint a Scalfi-t sem, mely utóbbinál gazdagabban a márvány legkülönfélébb nemeiben, egész Olaszországban, még magában Romában sem találtam. Itt megtanulhatja, hogy mi az a giallo antico, vagy verde antico, vagy paragone, melyből itt egész oszlopok és oltárok építvék; holott ma azt is alig tudjuk, hogy honnan hozták ezen becses köveket a régiek. Egyébiránt nem fogunk rajta csodálkozni, ha Velencében annyi és oly szép márványt látunk, tudván: hogy a köztársaság idejében törvény volt, melynél fogva minden keletre menő hajó tartozott magával márványhozni. Ebből készültek azután a palazzo Cavalli, (most duc de Bordeaux) palazzo Cornaro (most zálogház) palazzo Foscari (most ausztr. kaszárnya) a Ca'd'oro (most Madlle Taglioni tulajdona) és más ragyogó épületek faragványai; melyek kiáltó ellentétet képeznek a hajdani fény és jelen szegénység között, s az ember lelkét szomorúsággal töltik el, midőn néha az első emeleti ablakok boltíveiből rongyokat lát kifestyegni, vagy a második és harmadik emeletben az esőt és szelet hallja keresztül süvölteni. Oh! földi mulandóság, mily bánatos a te arcod: és mégis hány ezren és százezren vannak, kik éppen a mulandóságban keresnek vigasztalást.

Elhagyván Velencét, s a dogana faggatásain, meg az utlevél és máha vizsgálaton, mit most mind az osztrák, mind a piemonti részen lelkiismeretes pontossággal üznek, Peschierában és Dezenanon szerencsésen átesvén, — Milanóig meg sem állottam.

Ki volt Milanóban, a ki a fehér márványból épült székesegyházat nem látta volna, vagy ezt a világ csodáját, — melylyel a kölni dom, mindamellett, hogy a németek már századok óta vajudnak vele, — nem is mérközhetik, — újra meg újra látni ne kívánná. Először is tehát ide mentem, és ismételve álmélkodtam azon hatalmas égbetörő iveken és csúcsokon, melyek a góth építészetet jellemzik; de egyéb változást nem találtam utolsó látogatásom óta, mint hogy a templom külseje, mely már akkor 1900-nál több szoborral volt ékesítve. azóta megint néhányval szaporodott. Ez a sok torony és szobor valóságos erdőt képez, mely felülről, a templom tetjéről tekintve, az angyalok és menyei szentek egész seregjét fedezi, és mutatja Galeozzo Visconti alapítványának gazdagságát és nagyszerűségét; ki, köztünk legyen mondva, mindamellett hogy Milano ura és hercege volt, és ezen roppant művet alkotta, nem éppen a legjobb ember volt; mert kevéssel előbb nagybátyját és egyszersmind ipát Barnabást, a börtönben mérég által megölette, és ezen templomot hihetőleg azért építtette; hogy az égieket a földiekkel kiengesztelje. Az igaz, hogy ha az ember a közepső piramisig 486 lépcsőn emelkedett, majd nem úgy érzi magát, mintha valóban közelebb állana az égiekhez. Innen egyszersmind igen szép kilátás nyílik a milanói sikságra, s az azt környező alpokra.

Ha már a templom külseje ily bámulatos meny-

nyivel elragadóbb annak belseje! A gyönyörű faragványok, szobrok, üvegfestvények, arany és ezüst ékességek tárháza ez, melynek közepén maga, bo-romei sz. Károly sirja és kápolnája, hol ezen jeles szent tetemei drágakövekkel kirakott ezüst koporsóban nyugosznak, 400,000 lirába került. Szép Prágában nepomuki sz. János koporsója, és gazdag is, de a milanóival föl nem ér.

Igen megléven szorítva az időben, szent Ambrus templomát, mely a régi pogányság maradványiból alakítottatott át az egy igaz isten házává, és számos föliratai, emlékkövei, és régi faragványainál fogva, majdnem valamely muzeumhoz hasonlít, én ez alkalommal nem láthattam; de ajánlom mindenkinek, mind archaeologiai, mind történeti tekintetben. Ez azon templom, hol számos olasz királyok megkoronáztattak, hol sz. Ágoston tévelykeitől megtisztult, honnan sz. Ambrus nagy Theodosius császárt kitiltatta; mert kezei vérrel, a parancsára megöletett thessaloniki polgárok vérével voltak bekeverve. Itt tünt fel az isten embere, ki személyválogatást nem ismer, s a bünt bár ki által követessék is el, érdeme szerint sujtja, szentségének, hatalmának s fenségének egész méltóságában.

A templomból kimentem a Mars mezőre, hol Milano más nevezetessége, az I. Napoleon tiszteletere 1807. épített valóban fényes, és a régiekkel vetélkedő diadalív, másként simploni kapu, Napoleon bukása után I. Ferenc által a béke emlékének nevezett Arco della pace büszkélkedik, a béke istennőjének hat fogatu szekereivel, és bronzöntvényű lovaival tetején. Midőn néhány év előtt Milanóban valék, akkor ezen fölirást olvasám a diadalív homlokán: Imp. Et Regi Francisco I. Augusto. Adsertori Perp. Faustitatis Parenti. Pub. Pace Populis. Parta. Longobardia. Felix. D. D. Most pedig nagy meglepetésemre a latint olasz felírás váltotta fel, mint következők:

Délnek:

Alle Speranze Del Regno Italico

Auspice Napoleone I.

I Milanesi Dedicarono L'Anno MDCCCVII.

E Francati Da Servitu

Felicemente Restituirono

L' Anno MDCCCLIX.

Éjszaknak:

Entrando Coll Armi Gloriose

Napoleone III. E Vittorio Emanuele II. Liberatore

Milano Esultante Cancellu Da Questi Marmi

Le Impronte Servili

E Vi Serisse L'Indipendenza D'Italia

MDCCCLIX.

Ez tehát a jelszó, melyért most minden olasz buzog: a „L'unita, és l'indipendenza italiana.“ Ezt látja fölírva minden zászlón, ezt hallja hangzani minden ajkról; de annak kivívása, még sok vérbe fog kerülni!

Milanóból Magentán és Alessandrián át Genuába

érkezem. Midőn a Ponte di Magenta hangzott füleinkben, ösztönszerűleg fölgránk mindnyájan ülőhelyeinkből, és az ablakokhoz sieténk, hogy lássuk azon emlékezetes helyeket, melyekről még sokáig dicsőséggel és elkeseredéssel fognak a népek szólani; mert Olaszország sorsát tulajdonképpen itt döntötték el. Kemény harc lehetett, és hogy a győzelem drágán vásároltatott meg, a vasut hosszában elnyúló sirok mutatják. Ezek között láttam egy nagyobb keresztet, mely azon helyet jelöli, hol Espinasse francia tábornok, már a csata után, midőn éppen vizet akart volna inni, ellenséges golyó által találva földrerogyott. Mellettem dr. Bruni szárd katonai orvos ült, ki megismertetett a csatatér körülményei- és nehézségeivel, és teljes elismeréssel szólott mind a francia mind az osztrák hadseregről. Szerinte a nap sorsát Mac Mahon tábornok döntötte el, ki a vaspálya keskeny töltésére szorított osztrákokat oldalba vévén, ágyuinak gyilkos tüzelésével mind letéritette, s a többieknek a megállást vagy ismételt előrenyomulást lehetlenné tette. A köznépmég most is kínálgatja az utasoknak a sasokat és egyéb fegyvermaradványokat. Egy osztrák sas 1 franc! én is vettem egyet, de ezért $\frac{1}{2}$ franczal többet fizettem; mert ezen golyó ment keresztül. Tehát másfél francot fizetnek egy ember életeért, eloltva egy harmadik által, ki őt soha nem ismerte, és azt sem tudja miért lötte meg. Ez a népek sorsa!

Alessandriában, — mely a piemontiak Komárom, — a következő vonatra várakozván, magyar hangokkal találkozám. Piacenzai huszárok voltak Bethlen Gergely ezredéből. Veres mente, nadrág, csákó, fehér zsinór. Szegények, mily örömmel hallgatták a magyar szót, mily fájdalommal emlékeztek vissza a hazára! —

Genuáról legközelebb.

Pados János.

Levellezések.

M. Szt.-Márton, september 24-én *) Lehetlen hogy tollat ne ragadjak, s meg ne irjam azt, a mi f. év september 23-án délutáni órákban Magyar-Szent-Márton községében történt. Ugyan is mint varázsütésre dudaszó és szerb ének hallatszik falunkban,

*) Akaratunk ellenére elkésett, valamint a külföldi levél is, úgy hisszük azonban, hogy tartalmát a t. olvasó, most is elég érdekesnek találandja. (Szerk.)

s a vendégfogadó előtt szerb ifjak és nők járják a kolót; de ez rövid ideig tartott. Egy szerb elkiáltja magát „éljen a magyar!” s a szerb nők előveszik a magyar ifjakat, csárdást dudáltatnak; a magyar menyecskék és lányok sem voltak restek viszonzásul átkarolták a szerb férfiakat s együtt léptették a csárdást. Istenem! be szép jelenet volt e két derék népfajt egy barátságos csoportban látni. Erre a magyarság „kolót” kiált és a magyar és szerb karöltve járta a kolót egymást éltetve. Hogy a poharak üritése és a szives felköszöntések el nem maradtak, az magától értetődik. — A szerbek a szomszéd Szerb-Szent-Márton helységből voltak.

És ez mind nem előkészített dolog, hanem a köznép önszive sugallatának kifolyása volt.

Ki ne örülne a népek és nemzetek egységén, barátságán? Áldás a népek egységére, átok a rut visszavonásra!

T. Pesty Frigyes urnak, a Delejtű szerkesztőjének.

Ruszkabánya, 1860-ik évi september 28-án.

Sok nyílt és becsületes, a fenállt első bánsági-erdélyi bányatársulat részbirtokosaihoz intézett írásbeli beadvány után, melyben az itt Ruszkabányán szemléltető eljárás tévesztett iránya tisztán, világosan és szabatosan jellemeztetett, és mely valamennyi figyelemre nem méltatott, végre az ön lapjában szabadon, nyíltan kimondott szót találunk, mely hazánk egyik legszebb iparvállalatjának kikerülhetlenné lett szomorú állapotját hiven rajzolván, annak súlyos bajait a nyilvánosság előtt tárgyalja, mit az addig célba vett jó szándéku uton elérni lehetetlen volt.

Egy hazai vállalat nevében és érdekében, melynek most igazolásra nem képes szomorú sors jutott osztály részül; több száz honi munkás és azok családjai, és 16 azelőtt vezérlő bányász tisztviselő nevében, kik közül legtöbben 20—30 évi, ezen vállalatnál tett hasznos szolgálat után most kereset és kenyér nélküliekké váltak, kötelezve érezzük magunkat tisztelt uraságodnak, azon hálánkat kifejezni, mely oly vigasztaló meggyőződést nyújt: hogy a közvélemény nem áll ítélőszék nélkül.

Kérjük önt tisztelt uraságod, hogy ezen hálányilatkozatunkat nyájasan fogadja, és közzé tenni sziveskedjék.

**Tizenhat, keresetétől megfosztott tisztviselő,
83 családtaggal.**

T A R C A.

Vész és nemtő.

Történelmi beszély

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

Margit a leggyászosabbról a legborzasztóbból meg volt győződve . . . Sir lett az anyai kebel, s e sötét sir kopár hantja fölé a lélek — a kinzó emlékezet fekete keresztjét emelé, hogy jelelje az eltűnt a fájdalommal vált boldogságot.

Megmeg rengett a sir ölében a beletemetett fájdalom s belé a szív, a vérző szív majdnem szét repedt.

Margit hosszan öntudatlan tartá leányát karjai között, s midőn Ilon szeliden, de könyzáporban uszó arccal kibontakozva az ülelő karok közöl, a fegyveresek nógatásaira, — vigasztalhatlan fájdalommal hagyá a szenvedő anyát, az anyai szivben már megtörtént az áldozat . . . az anyai szerelem vérző áldozata — lemondásban, enmegadással. . . .

Lelke erős volt; de a test nem bírta el a lélek fájdalmát.

Margit alétan rogyott szolgálója karjaiba.

* * *

Tiszavölgyi visszanézett.

A hajnalbitorából kibontakozó nap aranyos sugarai hófehér szakállán s lecsüggő hattyuhaján törének meg.

Szemeiben könyv ége — a tiszteres fájdalom keserű bánat cseppje. — Menjünk — menjünk sietve — szóló társaihoz fájdalomtól elfojtott hangon.

És a kis utazó tömeg kettőzött léptekkel haladott — némán szóval

VI.

Három fogoly.

Láttatok már nehéz sötét felleget az ég ivén, s a nehéz sötét fellegen fényes csillagot tündökölni keresztül. . . .

Ha nem láttatok, nézzétek meg az öreg ősz Tiszavölgyit, ki sötét börtön fojtó légkörében maroknyi szalmán üle leányával.

Ilon a szép gyermek olyan megtört, olyan bánatos! Könyei elmosák arcvirágait s a halvány vonásokon a kétségbeesés borzalma sötétlél . . . Két napja mult már, hogy isten szabad egétől elzárva van.

Mióta a halálítéletet kimondá reájuk a törvény, mint kémekre, azóta órákig nem mozdul helyéből . . . Eddig csak néha szólt, apjával egyről másról; — de most néma szóval mint a sir.

Az ősz apa vigasztalá, biztatá . . .

Neki magának is mázsányi teher fekszik szivén fájdalom sulyával; hanem azért úgy eltudja Ilont tartani beszéddel, úgy biztatja vigasztalja, mintha őt nem is illetné semmi a bánatból.

Nem fél a haláltól!? De ugyan hogy is félhetne — — ily élet mint az övé, nemis élet, csak haldoklás . . .

Hogy lehetne érezni a tüskeszurást akkor, midőn a szivben minden dobbanás, mely az élők emlékezetet, egy egy ölé gyilok . . .

Az agg úgy tünik föl börtönében mintha csak azért lenne ott, hogy gyámola legyen leányának.

S ha Ilont néhány percre kiragadhatá sötét merengé-

seiből, s ajkaira szót idézete szintén feledni látszék helyzetét

Négyszer folyamodott már kegyelemért vagy kihallgatásért, de mindkettőt megtagadták Nem magáért . . . Ilonért tette mind azt.

Az ősz azt hívé, hogy ha kihallgatnák, lehetlen, hogy kegyelmet nem nyerne; mert hisz ő ártatlan . . . , annál inkább Ilon.

De az ártatlanság nem mindenkor képes ellensúlyozni a boszu mérlegét

Kémet találtak sátoránál . . . s ez elég volt arra, hogy őt leányával együtt elítéljék, . . . minden kihallgatás nélkül *).

Az agg önmagával nem sokat törődött . . .

Annyi igaztalanság történt vele életében, hogy ez sem lepte meg . . . Ő elvult reá készülve, még mielőtt idejött a maga részéről, de hogy egyetlen leányát is vele hason sorserheti, arra gondolni sem tudott.

Ezt nem hittem — szóló önmagának az ősz — Végre is igaz, hogy soha soha nincs az ember eléggé megérve a csalódásra a sirig Mi ugylátszik egymás utjában állunk . . . a végzet menyköve akadályul gördített bennünket egymás ellen. . . . Király, király, mennyi kinzó gyötrelmel töltöd el e szívet . . . s miért miért?! . . . mert hozzád hű valék! . . . mert véremet, életemet hoztam megmentésedre akkor is, midőn a nekem okozott fájdalmakért égő boszut kellett volna életedre gyujtanom . . . De nem fogod gyáván meghajolva látni ez agg főt . . . Büntelenségem önzérete nem, nem fog remegni Oh volnék csak magam De így oh így

Az aggt arc homlokredői borusan vonultak össze. . . .

Ki tudja milyen gondolat vérzék Tiszavölgyi lelkén át?

Hagyjátok ezt neki . . .

Hagyjátok a férjnek . . . hagyjátok az atyának . . .

Nézi, nézi azt a kedves halvány arcot . . .

Most még mellette van s életet lehel . . . a jövő órában — a jövő percben talán — a halál jégkeze zárja le a lehelő ajkat . . . nem; nem, a csendes halálkeze . . . a bakó bárdja . . . s az atya ott lesz, mikor befogják kötni leánya szeméit . . . látni fogja mint teendi össze kis kezét, mint fogja kardját segélyért esdve kinyujtani s nem, nem fog segíthetni . . . az a kéz, mely eddig csak dobogó meleg kebelhez emelé, az a kéz le lesz kötve, ellesz zsibbadva, a bilincsekben . . .

Az anya szerelmében mindenható! . . .

Az apának fájdalma végtelen!! . . .

Végtelen volt Tiszavölgyi fájdalma is . . .

A halálsápadt arccal elhagyott Margit képzeletben feltűnt alakja még borzasztóbbá tevé helyzetét . . .

Lelkén hideg borzadás vonaglik keresztül, mig szivében a kin küzdelmének vad csatája forr.

De megint összeszedé magát . . . neki vigasztalni, neki támogatni kellett, s nem csüggedve roskadni le! . . . Szilárd lett mint a bérc.

Égi világ szelid angyala borult a kinzott kebel fölé, hogy a vérző atyai sziv sebére a hit tiszta vigaszából adna enyhét, irt, istenre intve őt . . . s az agg, az agg . . . nyugodt rendületlen lön . . . mint a kötelesség . . . fájdalmas, legfájdalmasabb hivatását teljesítve — a vigasztalást . . .

Az atyai érzélem ilyenkor lezajlik, s csak az emberbaráti részvét marada meg.

Ilonnak szivét bánatát megkapá ennyi áldozó, ennyi önt feledő szeretet — s ő is igyekvék atyja kedvéért fájdalmát keblében rejteni

*) Lásd Pálmát: Hist. Hung. nov. hol mindazok megvannak írva bőven.

Szelid megvonultságban atyjától elfordulva sirá el könyneit, — s ha elgondolva hogy ő reá mi vár; néha hangos visszatérhetlen zokogásban törtek ki fájdalmai — a galamb-
ősz apa csókjai közt elhallgatott . . .

Oh de e hallgatás, e csend fájdalmas volt nagyon.

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— Ö cs. kir. Apostoli Felsége f. évi október 30-ról kelt legfelsőbb határozatával, legkegyelmesebben helybenhagyni méltóztatott, hogy Scitovszky János, Magyarország bibornok herceg-primása s Bartakovics Béla egri érsek Esztergom-, illetőleg Hevesmegyei főigazgatását, mint ugyanezen megyék örökös főispánjai, valamint herceg Eszterházi Pál s gróf Nádasdy Lipót örökös főispánok Sopron- s illetőleg Komárommegye főigazgatását ismét átvegyék. Ezzel együtt Ö cs. k. Apostoli Felsége főispánokká legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott, még pedig:

Zala megyében gróf Batthyány Imre titkosta-
Nyitra megyében gróf Károlyi Lajos titkosta-
Veszprém megyében Marich István Dávid titkosta-
Sáros megyében gróf Andrássy György titkosta-
Székesszegh megyében gróf Cziráky Iánost;
Arva megyében Abaffy Arisztidet;
Bármegyében Tarnóczy Kázmért;
Hont megyében ifj. báró Majthényi Lászlót;
Liptó megyében Szent-Iványi Mártont;
Nógrád megyében Prónay Józsefet;
Tura megyében báró Révay Simon örökös főispánt;
Trencsén megyében báró Sina Simont;
Zólyom megyében Radvánszky Antalt;
Baranyamegyében Siskovics Józsefet;
Győr megyében gróf Zichy Henriket;
Moson megyében gróf Zichy Ferraris Bódogot;
Somogy megyében Somssich Miklóst;
Abaúj megyében gróf Péchy Manót;
Borsod megyében báró Vay Lajost;
Szepcs megyében gróf Csáky László örökös főispánt;
Torna megyében Ragályi Károlyt;
Ung megyében Lónyay Gábort;
Zemplén megyében gr. Andrássy Gyulát;
Arad megyében Bohus Jánost;
Békés megyében báró Wenkheim Bélát;
Biharmegyében Tisza Kálmánt;
Csongrád megyében Tomcsányi Józsefet;
Szabolcs megyében gr. Degenfeld Imrét;
Szathmármegyében gróf Károlyi Györgyöt;
Ugocsa megyében Lónyay Menyhértet;
Csanád megyében Zsivora Györgyöt;
Mármaros megyében Mán Józsefet,

Továbbá Ö cs. k. Apostoli Felsége gróf Pálffy Fidéls herceg Batthyányi Fülöp örökös főispánoknak fölmentetésük iránt élemedett éretkoruk miatt fölterjesztett kérelme s gróf Schönborn örökös főispán kiskorúságának tekintetéből a főispáni méltóság adminisztratoráivá Pozsony megyében gróf Pálffy Józsefet.

Vas megyében gróf Festetics György alezredest a hadseregben s Bereg megyében Kazinczy Endrét legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

— Pozsonyban az utcák s térek visszanyerik 1848. előtti elnevezéseiket.

— A tiszai vaspályatársaság igazgatósága, mint Bécsből írják, Pestre teendő át székhelyét. Reméljük, hogy e példát más közlekedési intézeteink is követni fogják. E tárgyról

a „P. Lloyd“ egyik közelebbi száma egy csinos cikkekét hozott. Ajánljuk az illetők figyelmébe.

— A csehországi Josefstadtban fogva tartott magyarok számáról és nevérol a hirlapok annyi téves közleményeket hoztak, hogy nem tartjuk feleslegesnek a legjobb forrás után azok névsorát közzé tenni. Ast Móric ügyvéd Zomborból; Czorda Bódog ügyvéd Szabadkáról; Feigl Zsigmond Nagy-Becskerekrol; Fábian Gábor magánzó, Fazekas Miksa, és Fazekas Kristof polgárok Bajáról; Gál Péter ügyvéd Bajáról; Hazay Vilmos nyomdász Temesvárról; Kempelen Győző hirlapszerkesztő Szegedről; Kirch Pál mérnök Temesvárról; Korányi Viktor író, és Koczigh Pál ügyvéd Zomborról; László Imre birtokos Szakácsiból Erdélyben; Mandics Márk magánzó Bajáról; Murányi Ignác murányi birtokos Temesben; Pap Zsigmond mérnök Bajáról; Pesty Frigyes hirlapszerkesztő Temesvárról; Simics József ügyvéd Apatinból; Stokinger Móric és Túry Sámuel ügyvédek Temesvárról. A fennevezettek közül Feigl és Simics előbb Péterváradon voltak bezárva, mielőtt Josefstadtba hozták. Különbben kitetszik, hogy kettőt kivéve a többi fogoly mind Bánságból és Bácskából hozott. A szabadon bocsátás híre mult hó 27-én esti 10 órakor érkezett Bécsből távirati uton.

— Remella y Gusztáv „Szent István, Magyarország első királya“ című művecskéje jelent meg. Mi méltánnyolván a szerző törekvését történelmünk népszerűsítésére, óhajtjuk, hogy ezen, valamint hasonló munkái minél nagyobb olvasóköriben legyenek otthonosok.

— Ugocsa megyében október közepén Székelyhidi nevű nevelőt, Kolonay Gábort, és Kolonay Adámot fogták el; állítólag proclamatiók terjesztése végett. Az utóbbi kettőnek egy testvére: Kolonay Sámuel, ügyvéd Szathmáron hasonló sorsban részesült. Mind a három családos ember egyelőre Kassára kísértetett.

— Az adó behajtása hazánk némely részeiben sok nehézséggel jár. A mely marhát a szolgabíró adóhátralék miatt lefoglalja és a vásárra küldi, azt a nép nem veszi meg; a zsidó sem, mert a nép bosszujától fél. Nem rég Szathmáron árverésre bocsátottak ily lefoglalt marhát, és egy marmarosi örmény árverelni kezdett reá; de alig kiáltott kétszer a tömeg közül egy ingerült kéz nagyot suhintott a háta közepére. Az örmény szaladásnak vette a dolgot, és az egész vásár ki mit kaphatott utánna kiabált: üssék, dobálják sárral, mert dinnyét lopott, holott akkor az ily késő évszakban a dinnyének már híre pora sem volt. — Kölcsé faluból szintén hoztak adófedezésre szánt marhát; de az sem keltevéen el, végre a jegyző vette meg, de ugyancsak a károsult adózó részére.

— Hir szerint a Budweisban internálva volt Sárosy Gyula is visszanyerte szabadságát. Közte és a Josefstadtban volt magyarok közt azon különbség van, hogy ő csakugyan internálva volt, még pedig bírói vizsgálat és ítélet következtében, a mit a jözefstadtiakról nem lehet állítani.

— Biztos forrásból tudja a „M. S.“, hogy Károlyi István gróf, Pest megyének 1848-ki főispánja, visszahelyeztetett törvényes méltóságába, s főispáni állomását nemsokára elfoglalandja. Hir szerint Zemplénbe a lelépett Andrássy Gyula gróf helyett Andrássy Manó gróf, Gömörbe Andrássy Aladár gróf, Biharba lelépett Tisza Kálmán helyett Haller Sándor gróf s Ugocsába a lelépett Lónyay Menyhért helyett Lónyay Bertalan neveztetvük ki főispánokul.

— A bécsi rendőrminiszter már átadta a magyar udvari kancellárnak Magyarországot illetőleg a rendőri teendőket.

— A „N. N.“ szerint Pesten ellenzéki lap keletkezik. Címe „Magyarország“, szerkesztője Pompéry János. Azt

is írja a nevezett lap, hogy a magyar hivatalos lap szerkesztője Török Iános leend. Az utóbbi állítás ellen a „Pesti Hírnök“ erélyesen tiltakozik.

— Hirlik, — írja a „P. H.“ — miszerint eldöntő helyen Deák Ferenc kínálatná meg az ország birói méltósággal.

— Triesztről halljuk, hogy ott a magyar nemzeti ruha nem ritka látvány. De honfiaink sokszor csalatkoztak, ha ily magyar öltözetű uri embert magyarul szólítottak meg, azon hiszemben, hogy valami hazánkfíával találkoznak. Már azon modoruk, melylyel az illetők saját személyükön öntet-szöleg legeltetik szemeiket, és melylyel kivált csörgő sarkantyúikra tekintenek, mutatja, hogy nem régóta nőhetek bele a magyar ruhába, és ha közelebb lépsz, un poco ti fuoco-t, vagy mást fog téled kérni olasz nyelven, miből meglepetve azt vehetni észre, hogy nemzeti ruhánk mennyire kedveltek az olaszok által.

— Bartakovics Béla egri érsek következő főpásztori levelet bocsátott ki: „Altalános öröm érzelme vonult át egyetemes hazánkon, midőn az, mi után több mint egy évtized óta vissza vágyódtunk Ó Felsőge jóságából megtörtént. Az ország fejedelme által minap kibocsátott diplomát értem itt, melyben visszahozandó ősi szabadságunk s alkotmányunk kezdőményeinek életbeléptetése elhatározatik. Nem kétkem, hogy dolgainknak e jobbra fordulását már a hirlapok útján is mindenki olvasta és megfontolta. Minthogy pedig a világosság atyjától — ki a királyok szívét vezérli, — származik minden jó; szükséges, hogy e békés hajnalt, mely a jobb jövő reményét hirdeti, nem csak örvendetes szívvvel fogadjuk, hanem egyszersmind a Mindenható oltárához sietve, érzelmeinket a király és a haza jóléteért ünnepélyes hálaszóval elmondjuk. Ennélfogva rendelem, miszerint e sorok vétele után az első vasárnapon minden anyatemplomban a sz. mise után az ambróziánus dicsének, haláimával együtt zengjen. Minthogy pedig könnyen megeshetik, hogy némely gonosz indulatnak, a fejedelemnek éppen ezen engedményéből anyagot meritnek, a népet tévutra vezetni, a lelkipásztorok adandó alkalommal s ildomossággal oktassák és világosítsák föl a népet, miszerint akkor, midőn a haza alkotmányos szabadságának visszaállítására forog kérdésben, szó sem lehet a régi terhek, mint a dzma s egyéb urbéri tartozások megújításáról. Mert ezeket már maga az ország által hozott törvény végkép eltörölte, és többé kérdés alá sem kerülhetnek. Türelemmel várják tehát, míg a dolog ez új rendje megállapodván, reánk mindnyájunkra, mint méltán reméljük, boldogabb idöket elhozand. Eger, mindenszentek ünnepén. 1860.“

— Arany János, mint a Kisfaludy társaság elnöke, a következő fölhívat intézi:

A t. irói karhoz.

A Kisfaludy-társaság f. e. október 25-én kelt határozata folytán van szerencsém fölszólítani tisztelt irótársaimat, hogy a kik a társaság által munkába veendő magyar Shakspearekiadás részére a nagy brit költő valamely színművét le akarják fordítani, ebbeli szándékuk fölöl engem értesítsenek. (Lakásom üllői-ut és 3 pipa-utca sarkán, 11. sz.)

Az áttétel az eredeti Shakspeare nyomán angolból történik s a mennyire lehet, alak és tartalomhű fordítás kívántatik. Egy egy színműnek elfogadott fordításáért t. Tomori Anasztáz ur hazafias áldozatából 200 frt. tiszteletdíj jár s azonfelül minden fordító a műve után eső tiszta hasznót annak idejében egészen kapja.

A beérkezendő jelentések alapján fog a kiadás sora megállapittatni s intézkedés történni, nehogy ugyanazon darabot többen is munkába vegyék. Pest oct. 29 én 1860.

— A „Sz. H.“ írja: Halottak estéjén künnjártunk a temetőben. Itt mindenkinek emléke és emlékezője van . . . Adús gazdagok sirjai mellett száraz füben heverőfejfát láttunk,

alatta Répássy magyar tábornok nyugszik, mellette darabokban heverő fakeresztecske Szabó hadügyi titkárt jelzi.

— Umlauff János ur, pesti országos főtörvényszéki elnök f. hó 5-én az ülésekbeni elnöklést s minden egyéb hivatali teendőit a főtörvényszéki alelnök Eötvös József urnak adván s engedvén át, Pestről végleg el is távozott. Távozása minden körökben közörmöt gerjesztett, mert ő volt itt a mindent németesítő elvnek egyik fő végrehajtó eszköze.

— A pesti egyetemnél a beírások november 15-kétől kezdve 18 káig fognak tartani, s az utóbbi napon lesz az ünnepélyes Veni Sancte.

— Budán a Geringerféle kormányzás alatt végkép meg-németesített tér- és utca föliratokat valahára fölcserélték a 12 év előtti föliratokkal.

— A szatmári cs. k. törvényszék elnöke a polgármester és néhány más polgár elfogatását rendelte el, mivel ezek a községtanács utasítása folytán a városházán a nemzeti zászlót tütték ki. A nép a törvényszéki épülethez tódulván, kapuját beverte s a szabadon bocsátott polgármester csak nagy nehéz bajjal oszlatthatta el a tömeget. Az elnök azonban mégis levétette a zászlót. A községtanács panaszt tett a kancelláriánál.

— Szathmári Károly hazánkfia Zanne szerkesztése mellett képes román lapot indított meg Bukurestben. Oly alaku, mint a „Vasárnapi Újság“ s képeit dicsérik. Hetenkint egyszer jelenik meg, az előfizetési ára egész évre 100 piaster. Ez az első képes román újság s ezt magyar ember alapította. Ohajtandó volna, ha a pesti kávéosk is tartanák.

— Demonstratiók Zágrábban. Az „Agr. Ztg.“ írja: 30 év óta hivatalosobánk felett függő címablákon e fölirattal: „Comptoir der Agramer Zeitung“ a mult sötét éjjel hősies tény gyakoroltatott; leszakittatott, darabokra vágatott, és elvitetett! Miután mint halljuk, más német címablákat is hasonló sors ért, e tényeket valószínűleg a német nyelv ellenei követték el. Megfoghatlan egyebiránt — írja a nevezett lap — hogy ily zajjal járó dolgokat észrevétlenül lehet elkövetni.

— B. Vay Miklós kancellár, mint mondják, rendeletet adott ki, mely szerint ezután, ha tüntetések lesznek, a katonai erőhöz csak a politikai hatóság fölszólítása folytán szabad folyamodni.

— A Kisfaludy-társaságnak, alapszabályai értelmében, negyvennél több tagja nem lehet. Most harminchárom van. Tán érdekelni fogja olvasóinkat, hogy kik ezek: közöljük tehát e tagok teljes névsorát: Arany János, Csengery Antal, Czuczor Gergely, b. Eötvös József, Erdélyi János, Fáy András, Gaal József, Greguss Agost, Gyulai Pál, Henszlmann Imre, Hunfalvy Pál, Jókai Mór, Kazinczy Gábor, b. Kemény Zsigmond, Kiss Károly, Kovács Pál, Kuthy Lajos, Lukács Móric, Salamon Ferenc, Sárosy Gyula, Szabó István, Szalay László, Szász Károly, Székács József, Szemere Pál, Szigligeti Edvárd, Szücs Dániel, Toldy Ferenc, Tompa Mihály, Tóth Kálmán, Tóth Lőrinc, Vachot Sándor, Zádor György.

— A legelső török lap török nyelven és törökök által szerkesztve most indult meg Konstantinápolyban. Cime: „Az események tolmácsa.“

— Megjelent a „Budapesti szemle“ XXXIII-ik és XXXIV. füzete. Tartalma: I. Irányeszmék. V. A történeti alapok megörzése. Gr. Mikó Imre. II. János király és a diplomatia. Nyolcadik közlemény Szalay Lászlótól. III. Művészek csarnoka. IV. Az északi sarkvidékek. Második közlemény. II. A régibb utazások. A keleti sarkvidék. III. Az északi földszark felé tett utazások. IV. A nyugati sarkvidékre tett utazások. Hunfalvi Jánostól. V. A nemzetgazdasági eszmék és elméletek története. Hatodik, befejező közlemény. Kautz Gyulától. VI. Új természetrajzi elmélet. A nemek eredete Darwintól. János Ferenc. VII. Gróf Széchenyi István emlékezete. Em-

lékbeszéd báró Eötvös Józseftől. VIII. Gróf Kemény József emlékezete. Emlékbeszéd gróf Mikó Imrétől IX. B. Wesselényi Miklós. Emlékbeszéd gr. Teleki Domokostól. X. Irodalmi szemle. A két Stephenson. J. F. Gr. Dessewffy József és Kazinczy Ferenc levelezése. (Második közlemény.) Cs. A. XI. Magyartud. akadémia. Közülés 1860. október 12. és 13-kán. Elnöki beszéd. Arany Jánostól. Széchenyi emlékezete.

— B. Józsi Miklós, Brüsszelben súlyosan megbetegedett.

— Erdélyben Kolozsvárott nem sokára „Korunk“ című új politikai hírlap fog megindulni, melynek felelős szerkesztője — mint a „B. H.“ írja — Fekete ur leendő, ki Hosszu László álnév alatt több lap munkatársa volt s alapos ismereteket visz új munkakörébe. Erdélyi hazánkfia Gámán ur, mint kiadó nyomdát szerel föl s mint halljuk, egyelőre csak az új lap számára.

— A horvátországi és szlavoniai szükkölködők részére rendezett jótékony sorsjátékban az első nyereseményül kitűzött 12,000 frt. értékű ezüst asztali készület a 87. sorozat 193-ik száma nyerte.

— Multkor az „Idők tanuja“ és a „Pesti Napló“ egyik számát lefoglalták, az utóbbit oly közleményért, mely addig már valamennyi más hírlapot bejárta.

Temesvári ujdonságok.

* Mensdorff-Pouilly altábornagy ő exellentiaja, miként lapunk bezárása előtt halljuk, hétfőn estére váratik Temesvárra.

* Egy pár lap azon hirt közlé, mintha az itteni község-tanács-hoz folyamodvány nyújtott volna be, az utcák historiai nevek szerinti elnevezésére. Így a korcsmacégek elvezítésének utcakeresztelési jogukat, ez szólhatnak Losonczy,

Báthory, Zápolya sat. utcáról. Erre azonban azt kell sajnálkozással mondanunk, hogy nem vagyunk még odáig, és hogy a jó szándok ebben is türelemre van utasítva. Különben ha csakugyan egy ily értelmű folyamodvány ideje elérkezett, nem lehet felejtünk, hogy utcáink, téreink már 1848-ban nyertek célszerű elnevezéseket, és hogy azokat régi jogaikba vissza kell állítanunk, mielőtt új keresztelésről gondolkodunk.

* Egy pár hét óta Hinné ur lovartársasága mulatja közönségünket. Ki hinné, hogy Hinné, kit semmi hir nem előzött meg, annyi élvezetet tudna nyújtani egy már annyiszor elcsépezt szakmában.

— Már hosszabb idő óta köztünk tartózkodó művész hazánkfia Orosz ur a várt engedélyt végtére megkapva, mult pénteken a redout-épület nagy teremében Moser-Kiss asszonyság és Telek ur közreműködésével, hangversenynyel lepte meg műkedvelő közönségünket. E meglepetés fájdalom, annyira váratlan volt a nagy többségre nézve, hogy csak kevesen élvezheténk a művésznak valóban remek játékát. Kérjük Orosz urat, hogy legközelebb adandó hangversenye sorozatából Liszt Bülovnak ajánlott magyar rögtönzéseit, valamint tulajdon a Szózatra irt változatait ki ne feledje. Nem szükséges a Tiszán, Maroson túl fényes sikert aratott művész ajánlatára, és honfias érzelmű közönségünk buzdítására többet előhoznunk.

Szerkesztői távirtda.

Tisztelt pályatársainknak, kik a sanyaruság idején roltunk meg nem felejtkeztek, szives köszönetünket.

Aradra: Az ismeretlen kéztől nyert költeményt: „Legyünk ébren“ szerzője, egy hiszük, nem szánta nyilvánosságra, de azért hazafias tartalmáért fogadjuk elismerésünket.

Szászkára: A vizontlátásnak nagyon örülnénk.

T. C. előfizetőinket, kik illetékeikkel lapunkra hátra maradtak, tisztelettel kérjük a kiegyenlítésre.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

HIRDETÉSEK.

23. sz.

Ugorka-tej

(1—3)

legolcsóbb és legártatlanabb minden eddigelé feldicsért szer közül az arcbőr szépségének és gyöngédségének megőrzésére és visszanyerésére. Használtatik a szeplők, bőrhimlők, bőratkák és barnaság, valamint az arc és kéz bőrkiütéseinek eltávolítására.

Valódi és mindig tiszta minőségben kapható Temesvárott a józsefvárosi gyógyszerárban SIMON IMRE-nél.

22. sz.

Jószág eladás.

(1—2)

A lippai járásban fekvő Székás helységben egy 448 holdnyi jószág rész, mely részint szántóföldekből, lábas erdőkből és kaszálóból, és egy csekély részében legelőből áll, azonnal eladható.

Közelebbi tudosítás szerezhető Temesvárott BÁNOVITS IÓZSEF ügyvéd urnál.

29. sz.

Pancsovai sör

(1—2)

most érkezett, és akója alulirtnál 6 ft. 50 kron kapható.

Deutsch Károly.

Alulirt gyakornokot keres, ki némi kereskedelmi előismerettel bír, s a bizományi és szállítási üzletben fogna azonnal alkalmazást nyerni.

28. sz. (1—2)

Deutsch Károly.

Doctor Bécsi

műorvos

25. sz.

Hydorantipageron-ja,

(1—3)

a legjobb és legbiztosabb szer valamennyi edig ismeretes orvosságok közül fagydagánatok és fagykelések ellen. Ha a baj még nagyon előre nem haladt, a szenvedő részek naponta e szerrel többször megmosdatnak. Ha azonban már fagykelések fejlődtek, ezen folyadék-nak egy része hasonló mennyiségű eső- vagy folyóvízzel kevertetik, és borítékul használtatik. Üvege csak 50 krba kerül.

Raktár Temesvárott SIMON IMRE gyógyszerésznél a Józsefvárosban. LEHNER BENEDEK és idősb KRAUL kereskedőknél a belvárosban. KRAYER MIKSÁNÁL a Gyárkúlvárosban.

Gyógyszerészi gyakornok

kerestetik a párdányi gyógyszerárba, és erre nézve ajánlatokat elfogad Párdányban

(21. sz. 1—3)

Gürtler Mátyás.

Az első magyar általános biztosító-társaság

P e s t e n ,

közelebb megkezdte a biztosítást az ember életére is,

ennél fogva elvállalja:

I. A biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjak biztosítását. (I. program.)

II. A biztosított életében fizetendő kiházasítási tőkék, elhalasztott évjáradékok (nyugdíjak) és közvetlen évjáradékok biztosítását. (II. program.)

Ily biztosítások iránti bevallásokat elfogad az alólikt főügynökség s a felek minden kérdésére teljes készséggel és ingyen nyújt felvilágosítást.

Bevallási minták a **főügynökség irodájában**, valamint **BABUSNIK A., GRÜNBAUM M., s MAYER & SAILER** uraknál is ingyen kaphatók.

Temesvár értelmes lakossága, mely ismeri az életbiztosítás üdvösségét s meggyőződhetik a hazai társaság díjainak előnyössége és feltételének loyaltitása felől hisszük, hogy e téren is bizodalommal, részvétellel forduland a hazai intézethez.

A biztosítottak halála esetében fizetendő „100 forint” tőke biztosításának díja: a (nyereménybeni részesüléssel.)

A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig.	A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig.
25 év	1 ft. 94 kr.	45 év	3 ft. 59 kr.
30 „	2 „ 22 „	50 „	4 „ 31 „
35 „	2 „ 54 „	60 „	7 „ — „
40 „	2 „ 99 „		

A biztosított öszveg a családnak kifizetik, történjék a biztosított halála bár mikor. Így ha a biztosított az első befizetés után halna is meg, a biztosított tőke hiánytalanul és készpénzben fizetik ki, s a biztosított fél, ha a kötvény 3 évig már érvényben állott, a társaság nyereményében is részesül, mely nyereményrész vagy az évi díj csökkentésére vagy az eredetileg biztosított tőke növesztésére fordíthatatik. Temesvárott, augusztusban 1860.

Az első magyar általános biztosító társaság temesvári főügynöksége.

Bandl testvérek.

16. sz. (6—18)

(1—1) **Nyilvános elismerés.**

22. sz.

Az alulirt község tekintelbe vevén, hogy a saját biztonság rovására üzött fukarkodás, a könyelmű szerencsejátéknak legveszélyesb neme, ezer — fájdalom, földmívelő-társaink legtöbbjénél még ragaszkodásra lelő — régi modort levetkezve, ez idén a már érdemlett dicséretes tekintélyben álló első magyar általános biztosító társaságnál dohányültvényeit jégverés ellen biztosítá. S csak önszerencséjére: mert a mult augusztus 11 és 31-ki jégzivatark dohányos földjeit csuful megviselték, s mivelőink legtöbbjei érzékeny veszteséget szenvednének, ha a fennemlített hazai intézet a kár felvétele és pótlására gyors intézkedéseket nem teszen. Melynek következménye lön, hogy a mi tömegesen biztosított községünk tagjai az intézet temesvári főügynökei **Bandl testvér** urak kezeiből a mai napon 1800 ft. kármentesítési összeget nyertek készpénzül kifizetve, káraik teljes kielégítésül.

Az első magyar általános biztosító társaság, s jelesen annak temesvári főügynökei, **Bandl testvér** urak ellenében is kötelezve érzi magát az alulirt község, öszinte meleg köszönetét nyilvánítani, az intézet tekintetes igazgatóságának gyors és méltányos eljárása, az utóbbiaknak segélynyújtási kezdeményezése és előzékenységükért, ajánlván atyafiságos szeretettel minden mezei gazdának és községnek, hogy e lefolyt nyár csapásain okulva, jövőre el ne mulasztják e hazai intézethez fordulni, ha gyors és teljes kármentesítést óhajtanak.

Költ Tamásfalván, september 30-án 1860.

Tamásfalva község nevében:

Varga István, bíró.

Hat ló számára való **istálló** valamint két kocsinak alkalmas **koosizsin** f. é. november 1-étől fogva az 178 számú belvárosi házban, a káptalani székesegyház mögött bérbe adandó.

Ugyanott száraz, világos **pince** is naponkint bérbe vehető. Közelebb tudósítással szolgál **Eisenstädter Adolf** és társa nagykereskedése.

18. sz.

(24. sz.)

A Gerr-féle,

(1—3)

Auxikomion-nak is nevezetett hajbalzsam.

A Gerr-féle, Auxikomion-nak is nevezetett hajbalzsam, szoros vegyészeti fejtegetés és a legtekintélyesb orvosok bírálatuk szerint, kik jeles hatása felől nyilatkoztak, a legbiztosb gyógyszer, mely eddig a hajnövés előmozdítására és a hajkihullás meggátolására nyilvánított és ajánlatott; mert az, legszorosb értelmében a szónak, valódi balzsama a hajnak. Mert:

1. Természettani törvényeknél fogva a főbör ezen balzsamot fölszija és a hajcsiráig juttatja, hol táplálólóg hat, azt szinte megrágyásván és a növéshez szükséges erőt nyujtván.

2. A fenebbi tulajdonsága szerint hat is jelesen a haj minémiségére, a csatornába, mely nagyító üveggel vizsgálódások szerint minden hajszálnak tulajdona, fekve, és belső üregébe behatva, megpuhítja azt és nyujt annak fényt és tartós simaságot.

3. Ép oly jóltevőleg hat a közbevegyített balzsamos alkotórészénél fogva a hajtelepre is. Ha ott zsibadsággal találkozik, mely oka a haj s gyökere kihullásának, akkor a hajtelepet szeliden élesztzi, azt hathatósan erősítve és szilárdságot nyujtva.

4. Ezen hajbalzsam gyógyerényei továbbá nem csak a hajtelep és hajcsira erősítésére szoritkoznak, hanem igen célszerűleg közbevegyített balzsamos részei által megindítják és nevelik életerejét ama kis, apró műszereknek, melyek a hajtelepben léteznek.

Bizományi főraktár Simon Imre gyógyszerházában a Józsefvárosban, hol a balzsam palacja 1 ft. 50 krral, s a ke-nőcs csupra szintén 1 ft. 50 krjával kapható, vagy megrendelhető.